

panorama

inforegio

30

Zomer 2009

De EU-Strategie voor het Oostzeegebied

naar een duurzame, welvarende toekomst

HOOFDARTIKEL

Dirk Ahner

3

OVERZICHT

De EU-strategie voor het Oostzeegebied – vele landen, één regio

4-7

8-11

INTERVIEWS

Christopher Beazley, MEP – Dr. Cecilia Malmström – Dhr. Jan Kozłowski – Dr. Andreas Röpke

12-13

IEDEREEN DOET MEE

Het JOSEFIN project – steun voor MKB's levert nieuwe voordelen op voor het Oostzeegebied

14-16

OP HET TERREIN

COHIBA – werken aan methoden om de instroom van schadelijke stoffen in de Oostzee vast te stellen en te beheersen

17

PROBLEEMHERKENNING

18-19

GEMEENSCHAPPELIJK GEBIED

Samenwerken voor het Oostzeegebied

20

LEES ER MEER OVER

21

REGIONALE AANGELEGENHEDEN

Territoriale Cohesie – de oorsprong van het concept

22-23

IN ONZE PROJECTEN

Het Musikpark, Mannheim – Het Centrum voor nanogezondheid

24-25

NETWERKEN

Netwerkingconferentie in Visby, Zweden. 11-12 juni 2009

26

VORIG NUMMER, VOLGEND NUMMER

27

AGENDA

28

LAAT UW STEM HOREN

Foto's (bladzijden):

Omslag: Istockphoto

Bladzijden 5, 10, 16, 21, 24, 25: © CE

Bladzijden 5, 14, 15, 26: © Jaakko Mannio

Bladzijden 6, 7, 12-13: © Istockphoto

Bladzijde 8: © Baltic Sea Convention - Jenny Björkqvist

Bladzijde 9: © Hans Doverholm, Metsahallitus

Bladzijde 10: © Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship

Bladzijde 11: © Lisa Katharina Röpke

Bladzijden 18, 19: © Vomare Project

Bladzijde 22: © Musikpark Mannheim GmbH

Bladzijde 23: © Swansea University

Uitgever: Raphaël Goulet, Europese Commissie, DG Regionaal beleid

Dit magazine wordt in het Engels, Frans en Duits gedrukt op kringlooppapier.

Het is online in 21 talen beschikbaar op http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_nl.htm

De standpunten in deze publicatie zijn die van de auteur en geven niet noodzakelijk de zienswijzen van de Europese Commissie weer.

Een strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied: van woorden naar daden

De strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied is een nieuwe manier van samenwerken in de Unie. Regio's in acht lidstaten, een kleine 100 miljoen mensen, zullen activiteiten kunnen plannen, prioriteren en implementeren in de wetenschap dat hun collega's en burens in dezelfde geest werken en dezelfde doelen nastreven. Dit zal het Oostzeegebied in staat stellen een duurzaam leefmilieu en een optimale economische en sociale ontwikkeling te realiseren.

Iedereen is betrokken

De strategie werd aangevraagd door de Europese Raad na voorbereidend werk van het Europees Parlement. Zoals u in dit nummer van Panorama kunt lezen, kon de strategie rekenen op het buitengewone engagement van partners en belanghebbende partijen op elk niveau. Door samen te werken, kunnen we het geld en andere beschikbare middelen beter benutten om de toekomst van de regio te verbeteren. Expertise en energie kunnen efficiënter worden aangewend en de voordelen van EU-wetgeving kunnen ten goede komen aan alle inwoners van de regio.

Eerste stappen

Een door de Commissie voorbereid actieplan schuift 80 projecten naar voren die de weg zullen bereiden om 15 onderling verbonden prioriteiten te verwezenlijken. De projecten gaan over verbeteringen van het leefmilieu (bv. verlagen van nitraat- en fosfaatconcentraties in de Oostzee), inspanningen om de welvaart te verhogen (bv. stimuleren van ondernemerschap), betere bereikbaarheid (bv. verbeteren van transportverbindingen) en het bevorderen van veiligheid en zekerheid (bv. betere reactie bij ongevallen). Er staan reële verbeteringen aan te komen, en het welslagen hiervan - het welslagen van de strategie in zijn geheel - is afhankelijk van de vele partners in de regio en van de steun van de hoogste politieke niveaus in alle landen. De strategie biedt een werkkader dat mensen de zekerheid geeft dat ze meebouwen aan een beter Oostzeegebied. Dit nummer van Panorama laat zien op welke manier de strategie de sterke punten van de regio wil benutten.

De Commissie, het Europees Parlement, de lidstaten en alle belanghebbende partijen in de regio verkennen een nieuwe manier van samenwerken. Een manier die niet gebaseerd is op geld, op speciale wetten of zelfs nieuwe instellingen, maar op de wil van mensen om samen te werken en de problemen van een regio op te lossen. Deze zogenaamde macroregionale strategie wordt niet begrensd door nationale of regionale grenzen of door specifieke beleidsdomeinen. Er is behoefte aan positieve verandering - slechts de actiebereidheid van de partners bepaalt hoe vergaand die zal zijn.

Dirk Ahner

Directeur-generaal, Europese Commissie
Directoraat-generaal Regionaal beleid

“ De strategie biedt een werkkader dat mensen de zekerheid geeft dat ze meebouwen aan een beter Oostzeegebied. ”

DE EU-STRATEGIE VOOR HET OOSTZEEGEBIED

– NEGEN LANDEN, ÉÉN REGIO

Een groot gedeelte van de 8.000 km kustlijn van de Oostzee wordt ingenomen door acht EU-lidstaten, elk met zijn eigen prioriteiten en bekommernissen, economische drijfveren en politieke belangen. Rond de Oostzee, een belangrijke zeevaartroute die al te vaak ook als stortplaats wordt gebruikt, leven bijna honderd miljoen mensen.

Maar ondanks jaren van gezamenlijke actie om de toestand van de zee te verbeteren, blijft deze achteruitgaan: daarom verzocht de Europese Unie de Commissie een strategie uit te werken voor een betere toekomst voor de regio.

'Nooit geziene' strategie

In mei was het vijf jaar geleden dat Polen, Estland, Letland en Litouwen toetraden tot de Unie. Door hun toetreding genieten acht van de negen Oostzeelanden van vrij verkeer van goederen en diensten, delen ze dezelfde wetgeving inzake waterkwaliteit. Bovendien deelden ze al in grote mate gemeenschappelijk erfgoed. Deze fysieke en culturele verbondenheid maakt van de Oostzee de perfecte plaats om een 'nooit geziene' strategie te ontwikkelen, een strategie die een complete macroregio omvat. Het is ook een belangrijke eerste stap naar de regionale implementatie van het Geïntegreerde Maritieme Beleid.

De vier hoekstenen van de strategie bestaan erin dit deel van Europa ecologisch duurzaam, welvarend, toegankelijk, aantrekkelijk en veilig te maken.

De strategie werd op 10 juni goedgekeurd door de Commissie, na intensief debat en overleg met meer dan 100 bijdragen. Twee belangrijke conferenties openden en sloten de overlegperiode die liep van 30 september 2008 tot 6 februari 2009. Tijdens deze periode werden vier open workshops georganiseerd, één over elke hoeksteen van de strategie. Tegelijkertijd zette de Commissie een open raadpleging op om iedereen, waar dan ook, de kans te geven zijn mening te geven. Van de jonge mensen op de jongerenconferentie in Hamburg tot het Wereldnatuurfonds, iedereen mocht zijn zegje doen.

Het resultaat? Wat duidelijk naar voren komt, is dat iedereen vindt dat een strategie dringend noodzakelijk is, omdat de problemen van de regio te groot zijn om te negeren. De initiatieven en maatregelen die in talloze domeinen in verschillende landen reeds zijn ingevoerd zijn goed, maar niet coherent en bijgevolg niet zo efficiënt als zou moeten. Nog een zeer duidelijke boodschap is dat de strategie in de praktijk toepassing moet vinden en niet louter theoretisch mag zijn – de tijd van praten is voorbij, het Oostzeegebied heeft nood aan actie. Dit kwam tot uiting in de lijst van dingen die de mensen niet wilden: loze verklaringen zonder daaraan gekoppelde acties die moeten worden uitgevoerd binnen specifieke termijnen.

De strategie op poten zetten

In december 2007 vroegen de lidstaten aan de Commissie, met het Directoraat-generaal Regionaal beleid dat het proces stuurt, een strategie uit te werken voor het Oostzeegebied. Deze zou onder andere helpen de dringende milieuvraagstukken in verband met de Oostzee aan te pakken. Op 10 juni keurde de Commissie de strategie goed, met een Communicatie- en Actieplan. Deze werd voor bespreking en goedkeuring overgemaakt aan het Parlement en de Raad.

Voor elk wat wils

De vier hoekstenen van de strategie zijn zodanig geformuleerd dat vrijwel niets is uitgesloten. De Commissie besloot eerder voor een gestructureerde dan een selectieve benadering te opteren, en creëerde een kader dat bestaat uit: prioriteiten, doorlopende maatregelen en projecten met een einddatum voor voltooiing. Hiermee werd een methodologie gecreëerd die kan worden gehandhaafd terwijl de afzonderlijke doelen en de middelen om deze te verwezenlijken, veranderen naarmate de regio evolueert, waardoor ze flexibel is.

Dit betekent niet alleen dat de strategie kan worden gebruikt om een aanpak uit te werken voor de regio voor de komende jaren, maar ook dat elke deelnemer – Zweden, Finland, Estland, Letland, Litouwen, Polen, Duitsland en Denemarken – zijn prioriteiten in de strategie aan bod kan laten komen. Niet alle prioriteiten zullen door elke speler worden aangenomen, maar elke speler heeft een prioriteit die zal worden behandeld.

De strategie stelt voor hoofdzakelijk het kader van de Noordelijke Dimensie te gebruiken, een gemeenschappelijk beleid van de EU, Rusland, Noorwegen en IJsland voor de externe aspecten van samenwerking, maar met de mogelijkheid alternatieve kanalen te gebruiken (zoals de Raad van Oostzeestaten) wanneer deze nuttig zijn. Rusland en andere buurlanden hebben aangegeven dat zij EU-inspanningen om hen op de hoogte te houden als positief ervaren, en de EU kijkt ernaar uit met hen samen te werken voor gemeenschappelijke belangen.

De strategie houdt in deze fase geen extra financiering in – het gaat eerder om het coördineren van het grote aantal betrokken mensen en organisatie in het gebied en om het zoveel mogelijk voordeel halen uit de bestaande nationale en EU-beleidslijnen. De strategie is eerder praktisch dan idealistisch van aard, en behandelt talloze aspecten van het dagelijkse leven in de regio. Zo zullen nieuwe projecten bijdragen tot de vermindering van de zware verontreiniging in de zee, het verbeteren van de transportsystemen en energienetwerken, en een betere bescherming bij noodsituaties op zee of aan land.

Gemakkelijk gezegd, maar waar beginnen?

De strategie zet de toon met suggesties die voortbouwen op maatregelen die reeds van kracht zijn, zij het versnipperd, in een poging om de belangrijkste uitdagingen aan te pakken en goede kansen te benutten. Hier volgen enkele ideeën:

DUURZAAM MILIEU

De Oostzee, die gemiddeld slechts 58 meter diep is, verliest aan kwaliteit en biodiversiteit door de massale lozingen van nitraten en fosfaten door de landbouw, industrie en huishoudelijke bronnen. Deze komen in de zee terecht, waar ze een toenemende eutrofiëring veroorzaken. Deze overmatige algengroei bedekt grote delen van de zee met een stinkend groen slijm dat de zuurstof uit het water haalt en talloze diersoorten in het getroffen gebied doodt. Het duurt meer dan 30 jaar voor het water volledig ververst is, waardoor vervuiling een enorm probleem vormt.

Sommige ideeën in de strategie bouwen voort op reeds eerder getroffen maatregelen in het gebied om schoonmaakmiddelen fosfaatvrij te maken. Door alle schoonmaakmiddelen fosfaatvrij te maken, zou de hoeveelheid fosfaten die in de Oostzee terechtkomt met een kwart kunnen verminderen, waardoor de algengroei kan worden teruggedrongen.

Een officieel netwerk van gespecialiseerde adviseurs inzake milieuvraagstukken in verband met de landbouw, uit alle landen rond de Oostzee, zou beste praktijken moeten stimuleren die de afvloeiing van meststoffen tegengaan en tegelijk de productiviteit in stand houden of zelfs verbeteren.

Hoewel de strategie zelf geen eigen financiering voorziet, zal het Oostzeegebied tussen 2007 en 2013 steun krijgen van het Regionaal beleid en andere EU-financiering:

- **Het Oostzeegebied ecologisch duurzaam maken**
In totaal is er € 9,8 miljard gereserveerd, waarvan € 3,1 miljard voor de zuivering van afvalwater
- **Het Oostzeegebied concurrerend maken**
In totaal is er € 6,7 miljard gereserveerd, waarvan € 2,4 miljard voor innovatie in MKB's
- **Het Oostzeegebied toegankelijk maken**
In totaal is er € 27,1 miljard gereserveerd: informatiemaatschappij € 1,4 miljard; transport € 23,1 miljard; energie € 2,6 miljard
- **Het Oostzeegebied veilig maken via risicopreventie**
In totaal is er € 697 miljard gereserveerd

WELVAART VERHOGEN

Hét zwakke punt van de regio is de lage interne concurrentiedruk. De markt in sommige landen in de regio is te klein om de nodige concurrentie te stimuleren. De enige oplossing is een sterkere integratie van de regio. In 2005 werd geschat dat bij een gewone internationale handelstransactie ongeveer 30 personen, 40 originele documenten en 360 kopieën betrokken waren.

De Dienstenrichtlijn wil een reële eenheidsmarkt verwezenlijken voor diensten binnen de EU, door de administratie te beknotten en mensen te helpen een eigen bedrijf te starten of naar een ander land te verhuizen. Maar deze wordt gebrekkig en versnipperd toegepast in het Oostzeegebied. De strategie bevat maatregelen om de Richtlijn efficiënter toe te passen, de handel te stimuleren en MKB's betere kansen te geven.

Om de ondernemers van morgen te helpen, moeten de beschikbare onderwijsdiensten worden verbeterd. Daarom wordt voorgesteld een 'Ivy League' van hogescholen en universiteiten op te richten. Dit zou de kwaliteit garanderen en afdelingen die zich bezighouden met hetzelfde domein, in verschillende onderwijscentra, samenbrengen. De klemtoon ligt dus op het bevorderen van het recht van mensen om zich binnen de regio vrij te bewegen om kennis te vergaren of les te geven.

DE REGIO TOEGANKELIJK EN AANTREKKELIJK MAKEN

Het oosten en het noorden blijven te zeer geïsoleerd van de rest van de Unie, die steeds meer een toegangspoort voor Azië wordt. Het noorden van Finland, Zweden en de Baltische staten zijn het slechtst bereikbaar van alle Europese landen. Ook de energievoorziening en –zekerheid zijn een groot probleem aangezien de regio weinig eigen bronnen heeft. Deze is afhankelijk van de import, maar door gebrekkige onderlinge verbindingen is een betrouwbare energievoorziening moeilijk te garanderen.

Als u van Warschau naar Tallinn wilt reizen, neemt u wellicht liefst het vliegtuig. Een treinreis van 36 uur is vast een onaantrekkelijk vooruitzicht voor wie weinig tijd te verliezen heeft. Vanwege de behoefte aan milieuvriendelijke manieren van reizen, moeten treinen een waardig alternatief worden. Daarom stelt de strategie voor om tegen 2013 een Rail Baltica-verbinding van Warschau naar Tallinn te realiseren die een snelheid haalt van 120 km per uur.

Energie is een kernvraagstuk voor de regio – en cruciaal om deze tot een aangename plek om te leven te maken. Ook hier probeert de strategie bestaande maatregelen praktisch en rechtstreeks te versterken. Hij beschrijft manieren om de onderlinge

energieverbindingen tussen de Baltische staten en de ruimere regio uit te breiden door het Baltische Interconnectieplan en de hoogspanningsverbinding tussen Zweden en Litouwen te ondersteunen. En deze ondersteuning betekent niet alleen maar woorden. De EU zal € 500 miljoen investeren in de gas- en elektriciteitsinfrastructuur van de regio.

VEILIGHEID EN ZEKERHEID, DE BELANGRIJKSTE THEMA'S

Het zeevaartverkeer zal alleen maar toenemen, en met de gigantische olietankers die de zee als route gebruiken, is de dreiging van ongevallen zeer reëel. Tussen 2000 en 2007 is het olievervoer in de Oostzee meer dan verdubbeld, tot 171 miljoen ton. In strenge winteromstandigheden neemt het risico toe en schepen zijn vaak onvoldoende beschermd tegen ijs. Ook de georganiseerde misdaad maakt de regio minder veilig. De criminaliteitsproblemen in het Oostzeegebied worden nog versterkt door de ongelijke economische en sociale omstandigheden in het gebied.

Met zijn lange buitengrenzen heeft de regio behoefte aan coherente grensoverschrijdende maatregelen om mensen-, drug- en wapensmokkel te bestrijden. Uitwisselingssystemen om de grenzen te bewaken en samenwerking voor de handhaving van het zeerecht zouden nuttig zijn. Het actieplan van de strategie stelt mogelijkheden voor om de strijd tegen de misdaad te coördineren door de bestaande organisaties te integreren en beter te laten samenwerken. Het stelt voor de krachten te bundelen inzake: ordehandhaving, mobiele patrouilles, onderzoeksteams, inlichtingenteams, het gezamenlijk gebruik van uitrusting door verschillende diensten, en meer samenwerking op het vlak van ontwikkeling, aankoop, inzet en gebruik van technologie.

Om het maritieme risico aan te pakken, stelt het actieplan onder andere voor een geïntegreerd netwerk van meld- en bewakingssystemen voor alle maritieme activiteiten op te richten, zoals maritieme veiligheid, bescherming van het mariene leefmilieu, visserijcontrole, douane, grenscontrole en ordehandhaving.

Wat maakt de Oostzee zo speciaal?

Het ecosysteem van de zee is uniek – de noordelijke delen, die ongeveer de helft van het jaar onder het ijs liggen, zijn gevuld met bijna zoet water. Waar de Noordzee en de Oostzee elkaar ontmoeten, ter hoogte van de Deense zeestraten, is het water zout. Dit grote contrast levert een uniek ecosysteem op waar diersoorten perfect zijn aangepast aan wisselende gradaties van brakheid. Een dergelijk broos evenwicht maakt het ecosysteem bijzonder kwetsbaar voor veranderingen, hetzij in de fysische of chemische samenstelling of in de structuur van de voedselketen.

Het bekken rond de Oostzee dat uitmondt in de zee, is qua oppervlakte ongeveer viermaal zo groot als de zee zelf. Zo'n 20 % hiervan wordt gebruikt voor landbouw en weilanden, andere delen zijn dichtbevolkt. Zuivering van afvloeiend regenwater en afvalwater is dus cruciaal om de ontwikkeling van algenschuim tegen te gaan.

De landen rond de zee zijn altijd al handelspartners geweest. In de vroege middeleeuwen bouwden de Vikings hun handelsimperium rond dit gebied, dat rijk was aan bont, barnsteen, timmerhout en houtteer. Tussen de 13^e en 17^e eeuw was de Oostzee het gebied van het Verbond van Hanzesteden, dat de sterkste economische macht van Noord-Europa werd en de zee gebruikte voor zijn handelsroutes.

Dit gemeenschappelijke erfgoed dat meer dan duizend jaar bestrijkt, vormt de basis waarop een strategie kan worden gebouwd om van het Oostzeegebied een Europees succesverhaal te maken, met een toekomst die even welvarend en dynamisch is als het verleden.

CHRISTOPHER BEAZLEY

Voormalig lid van het Europees Parlement

Christopher Beazley is een stichtend lid van de Intergroep van Baltische staten en was actief betrokken bij de ontwikkeling van de Strategie voor het Oostzegebied.

De strategie vormt een keerpunt voor het Oostzegebied. Wat hoopt u dat er over 10 jaar het meest zal zijn veranderd?

- Dat de huidige ongelijkheid in het economische succes en de vooruitzichten van de acht kuststaten zal zijn vervangen door een effectieve Europese eenheidsmarkt.
- Dat de ecologische gezondheid van de Oostzee zal zijn hersteld.
- Dat de natuurlijke harmonie – op economisch, ecologisch, sociaal, politiek en cultureel vlak – die eeuwenlang bestond vóór het Hitler-Stalin, Molotov-Ribbentrop Pact, zal zijn hersteld.

De problemen die moeten worden aangepakt in de regio en van de zee zelf zijn complex. Wat zijn volgens u de grootste uitdagingen?

- Het goed overwinnen en compenseren van een halve eeuw ontwrichting van het Oostzegebied door de opdeling van Europa tijdens de Koude Oorlog.
- Ervoor zorgen dat de strategie correct als zodanig wordt toegepast en niet zomaar als een reeks losse projecten. Een strategie krijgt vaart als de ene maatregel tot de andere

leidt en het grote publiek, de rest van Europa en de wereld buiten de EU het belang van het proces inzien.

- Ervoor zorgen dat het 'beheer' van de strategie politiek gestuurd wordt door de regeringsleiders van de acht kuststaten en dat de Raad, de Commissie, het Parlement en de rechtstreeks betrokken regionale en lokale autoriteiten de handen in elkaar slaan en zorgen voor transparantie en betrokkenheid van de bevolking.

Wat zijn volgens u de grootste hindernissen voor een succesvolle uitvoering van de strategie?

Hoewel de strategie als een geheel moet worden gezien – waarbij alle elementen op elkaar inwerken – zijn cultuur en onderwijs wellicht de moeilijkste domeinen. De EU-Oostzeestrategie van het Parlement heeft een aantal specifieke werkterreinen aangeduid: uitwisseling van studenten en leraren– begrijpen van het gemeenschappelijke erfgoed van EU en het Oostzegebied, gezamenlijke onderzoeksprogramma's van universiteiten en industrie, en toeristische mogelijkheden.

Het meest ambitieuze voorstel is de oprichting van een Baltische topuniversiteit die op gelijke voet kan concurreren met Amerikaanse en vooraanstaande Europese universiteiten.

Op cultureel vlak mag het belang van poëzie, muziek, geschiedenis, literatuur, overlevering en kunsten in het algemeen niet worden onderschat en deze moeten wereldwijd worden gepromoot.

“
Hoewel
de strategie als een geheel moet
worden gezien – waarbij alle
elementen op elkaar inwerken – zijn
cultuur en onderwijs wellicht de
moeilijkste domeinen.
”

Dr. CECILIA MALMSTRÖM

Zweeds minister van Europese Zaken

De strategie vormt een keerpunt voor het Oostzeegebied. Wat hoopt u dat er over 10 jaar het meest zal zijn veranderd?

Momenteel zijn acht van de landen aan de Oostzee lid van de Europese Unie en maken ze deel uit van de interne markt van de Unie. Dit heeft sinds het begin van de jaren 1990 bijgedragen tot de gunstige ontwikkeling in de regio. Niettemin blijven er nog aanzienlijke uitdagingen die we samen moeten aangaan en in nauwe samenwerking tot een goed einde brengen.

Ik hoop dat de strategie over tien jaar zal hebben bijgedragen tot een verdere integratie en versterkte concurrentiepositie van het Oostzeegebied, en dat de Oostzee veel gezonder zal zijn dan vandaag.

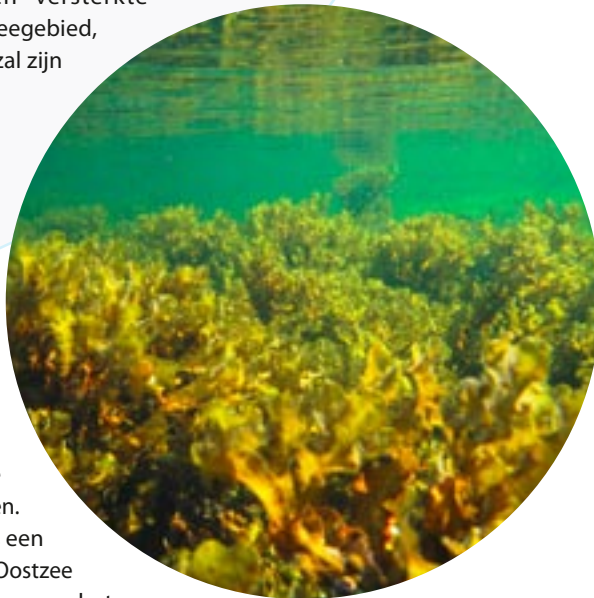
De problemen die moeten worden aangepakt in de regio en van de zee zelf zijn complex. Wat zijn volgens u de grootste uitdagingen?

Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de maatregelen om de groei in het Oostzeegebied te stimuleren, de acties om de toestand van de Oostzee te verbeteren niet tenietdoen. De economische crisis mag niet als een bedreiging voor de toestand van de Oostzee worden gezien, maar als een kans om het gebied in een duurzame en milieuefficiënte regio te transformeren.

Het is bovendien belangrijk dat de landen aan de Oostzee zelf hun verantwoordelijkheid opnemen voor de uitvoering van concrete maatregelen. Voorts mag de strategie niet in de plaats komen of een kopie worden van de bestaande samenwerking, maar zij moet deze eerder aanvullen. Het verankeren van de strategie op lokaal en regionaal niveau is nog een bijkomende uitdaging.

Hoe zal het Zweedse voorzitterschap de Oostzeestrategie uitwerken?

De Oostzeestrategie zal worden voorgesteld tijdens de bijeenkomst van de Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen in juli en de Europese Raad zal deze tijdens de top van oktober goedkeuren, zodat hij daarna zo snel mogelijk uitgevoerd kan worden. Op 17 en 18 september zal het Zweedse voorzitterschap in Stockholm gedurende twee dagen optreden als gastheer voor een ministerconferentie over macroregionale samenwerking.

“ Een van de grootste uitdagingen zal erin bestaan de verschillen binnen het Oostzeegebied te overbruggen.

”

JAN KOZŁOWSKI

Gouverneur van de provincie Pomorskie in Polen

De strategie vormt een keerpunt voor het Oostzegebied. Wat hoopt u dat er over 10 jaar het meest zal zijn veranderd?

Een doeltreffende strategie voor het Oostzegebied is een heel ambitieus doel, maar om te slagen moeten we de lat hoog leggen. Wat we over 10 jaar zouden willen, is een volkomen geïntegreerde strategie voor deze macroregio. Een strategie die onder andere de transportverbindingen tussen verschillende gebieden binnen de regio maar ook daarbuiten, met Zuid-Europa en Azië, verbetert. Om dit te verwezenlijken, mogen we ons niet enkel concentreren op delen van de regio.

Een ander belangrijk doel is energiezekerheid, wat een goede bevoorrading en uitgebreide distributie impliceert. We moeten ook een concurrentiële en innovatieve regio worden – dit vraagt ook dat de regio als een geheel wordt bekeken. We hebben evenwichtige oplossingen nodig die het hele gebied bestrijken in plaats van slechts hier en daar lokale innovatiecentra.

Ten slotte zou het Oostzegebied door de uitvoering van het strategisch actieplan aantrekkelijker moeten worden om te wonen, te studeren en te investeren.

De problemen die moeten worden aangepakt in de regio en van de zee zelf zijn complex. Wat zijn volgens u de grootste uitdagingen?

Gezien de huidige situatie zal een van de grootste uitdagingen zijn om de bestaande verschillen binnen het Oostzegebied te overbruggen. Om dit te verwezenlijken, moeten we blijven investeren in wat er in de minder ontwikkelde regio's nog ontbreekt, voornamelijk infrastructuur, gekoppeld aan de ambitieuze streefdoelen om het hele gebied innovatief te maken en uit te bouwen tot een belangrijk kennis- en onderwijscentrum.

Een ander groot probleem dat ik verwacht, is het betrekken van Rusland bij dit alles. Als dat niet lukt, zal de kans op een goede samenwerking tussen bureaus zeer moeilijk zijn. Ik denk ook dat voor het succes van de regio een sterker gevoel van Baltische identiteit nodig zal zijn, en dat we in alle opzichten binnen de regio moeten samenwerken. Natuurlijk betekent dit niet dat we ons moeten afsluiten van andere delen van de wereld.

Voldoen de Oostzeestrategie en het actieplan aan uw verwachtingen? Kunnen zij garanderen dat het streefdoel van een welvarende, aantrekkelijke, toegankelijke, schone en veilige regio gerealiseerd wordt?

Wel, laat me eerst opmerken dat het voor ieder van ons de eerste keer is en dat de materie zeer complex is. Het is ook moeilijk het juiste evenwicht te vinden tussen het ideaal van individuele landen of regio's en de algemene streefdoelen van het Oostzegebied als geheel.

Wanneer we naar het document kijken – ik bedoel dan de ontwerpversie die we gezien hebben – zouden we ontgoocheld kunnen zijn over het feit dat we geen goed onderbouwde, allesomvattende strategie zien die het hele Oostzegebied bestrijkt. In plaats daarvan hebben we een aantal modelprojecten zonder duidelijke selectiecriteria of onmiskenbare rol.

Het is ook verbazend is dat in de strategie voor deze maritieme regio de maritieme economie helemaal niet aan bod komt – alle havens en scheepswerven worden buiten beschouwing gelaten. Wat misschien ook verrast, is dat het document het wel over toerisme heeft, maar rijke culturele aspecten helemaal over het hoofd ziet – terwijl cultuur te maken heeft met onze wortels en een belangrijk element is voor goede ontwikkeling en leefomstandigheden.

Tot slot is het moeilijk voor te stellen dat een strategie met succes kan worden uitgevoerd zonder dat de nodige middelen zijn toegewezen. Maar we beseffen dat dit nog maar het begin is van een lang proces en dat we nog tijd hebben om voort te bouwen op het goede werk dat tot nog toe werd verricht. Uiteraard moeten subsidiariteits- en transparantieregels ook altijd op de voorgrond staan.

“ De economische crisis mag niet als een bedreiging voor de toestand van de Oostzee worden gezien. ”

Dr. ANDREAS RÖPKE

Hoofd van de afdeling Mariene bescherming, Ministerie van Landbouw, Leefmilieu en Consumentenbescherming, Mecklenburg-Vorpommern, Duitsland

De strategie vormt een keerpunt voor het Oostzeegebied. Wat hoopt u dat er over 10 jaar het meest zal zijn veranderd?

Ik hoop echt dat de komende 10 jaar beslissingen die moeten worden genomen en maatregelen die moeten worden getroffen in verschillende sectoren zoals landbouw, waterbeheer, transport of visserij, gebaseerd worden op geïntegreerde plannings- en beheersprocedures. Deze moeten bijdragen tot het gemeenschappelijke doel om van het Oostzeegebied een voorbeeld te maken van een duurzaam beheerde en ecologisch gezonde plek in de EU en in de wereld.

De strategie zou inderdaad een keerpunt voor deze regio kunnen betekenen. Er is een stap vooruit gezet in de richting van een geïntegreerde en intersectorale beleidsaanpak. Dit zal hopelijk helpen het oude sectorale en nationale denken en handelen te overwinnen, dat verantwoordelijk is voor veel van de problemen waar we vandaag mee te maken hebben. De milieuschade aan de Oostzee kan worden gezien als het gevolg van het kortzichtige wanbeheer van ons gemeenschappelijk natuurlijk erfgoed. Er waren te veel beleidsmaatregelen op verschillende nationale en internationale niveaus, die allemaal hun uitwerking hadden op hetzelfde gebied en los van elkaar werden toegepast. Vanzelfsprekend leidde dit tot een systeem dat er niet in slaagde de natuurlijke rijkdommen optimaal te beheren en dat niet aangepast was aan de specifieke behoeften van de mensen en het milieu rond de Oostzee.

De milieuproblemen in de Oostzee, zoals eutrofiëring en overbevissing, maar ook verontreiniging en vernietiging van leefgebieden, kunnen wellicht alleen worden opgelost door een gezamenlijke duurzame ontwikkeling gebaseerd op een aanpak op het niveau van het ecosysteem, zoals vooropgesteld in het Actieplan voor de Oostzee van de Helsinki Commissie (HELCOM). Dit zal een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van de strategie.

“Elk project moet resulteren in een win-winsituatie voor alle mensen in het gebied en voor het leefmilieu van de Oostzee.”

De problemen die moeten worden aangepakt in de regio en van de zee zelf zijn complex. Wat zijn volgens u de grootste uitdagingen?

Persoonlijk denk ik dat de eutrofiëring van de Oostzee, met al zijn negatieve effecten van overmatige bloei van algen en cyanobacteriën, zuurstofgebrek en dode zones, veruit de grootste en moeilijkste uitdagingen zijn voor de komende decennia. Eutrofiëring wordt veroorzaakt door teveel meststoffen, voornamelijk afkomstig van het vasteland. De Oostzee is bijzonder gevoelig voor eutrofiëring doordat de waterverversing hier relatief gering is. Wanneer de toevoer groter is dan de afvoer, zullen stoffen zich bijgevolg opstapelen. Fosfaat en nitraat zijn in deze context de belangrijkste nutriënten. De nitraatinput is moeilijk te reduceren, aangezien deze hoofdzakelijk afkomstig is van allerlei agrarische bronnen in het afwateringsgebied. Het invoeren van strengere normen voor de waterkwaliteit, zoals volgens de Europese Kaderrichtlijn water, in de landbouw en in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de EU, zal een erg grote uitdaging zijn. Water- en landbouwbeheerders en boeren moeten met elkaar praten om in de praktijk goede oplossingen te vinden. De strategie biedt een platform voor een dergelijke intersectorale aanpak.

Wat zijn volgens u de grootste hindernissen voor een succesvolle uitvoering van de strategie?

In tegenstelling tot EU-richtlijnen, heeft de strategie geen wettelijk bindend karakter. Sommige mensen zullen wellicht proberen de strategie en het actieplan te gebruiken als een hulpmiddel om geld naar de regio over te hevelen om allerlei prestigeprojecten te financieren. Persoonlijk vind ik dat dit niet past in de geest van de strategie. We hebben een zeer sterke organisatorische betrokkenheid van de Commissie nodig, die de sectorale integratie en naleving in de gaten zou moeten houden. Elk project moet resulteren in een win-winsituatie voor alle mensen in het gebied en voor het leefmilieu van de Oostzee.

HET JOSEFIN PROJECT – STEUN VOOR MKB'S LEVERT NIEUWE VOORDELEN OP VOOR HET OOSTZEEGEBIED

Inleiding

Tallose landen werken samen met de regionale beleidsmakers in de Commissie om van het Oostzeegebied een betere plek te maken om te wonen en te werken. Acht hiervan zijn EU-lidstaten die gebruik kunnen maken van Europese Regionale Financiering om een cruciale impuls te geven aan nieuwe bedrijven en wetenschappelijke projecten die de landsgrenzen overschrijden. Alle projecten hebben als gemeenschappelijk doel de landen aan de Oostzee bij elkaar te brengen om de regio aantrekkelijk te maken om in te investeren, te werken en te wonen.

Van januari 2009 tot april 2012 krijgt het JOSEFIN project:

- Ruim € 3,5 miljoen EFRO-steun van het transnationale samenwerkingsprogramma voor het Oostzeegebied
- Bijna € 0,6 miljoen van deelnemende landen

Totaal: ruim € 4 miljoen

Gemeenschappelijke middelen bevorderen

Het Oostzeegebied is rijk aan natuurlijke grondstoffen – belangrijk voor de toekomstige ontwikkeling. Zowel grondstoffen van de zee als van het land vormen belangrijke economische goederen en door zorgvuldig beheer bieden zij een zeer aantrekkelijke leefomgeving voor inwoners en bezoekers.

Een aantal bedrijven en wetenschappelijke projecten spitsen zich toe op milieubehoud en milieuverbeteringen.

Boeiende vooruitzichten voor steden en regio's

Veel van de projecten met financiële steun zullen de stadsplanning verbeteren en ervoor zorgen dat nieuwe bouwprojecten tegemoetkomen aan de noden van de bevolking. Bovendien verbeteren ze de levenskwaliteit van de mensen die in de stedelijke gebieden wonen en werken.

Innovatie stimuleren

Bedrijven die op het vlak van innovatie hun sporen reeds hebben verdiend, kunnen hun vooruitzichten verbeteren door initiatieven zoals JOSEFIN, waardoor ze kunnen groeien en betrouwbaardere werkgevers worden die de tand des tijds weerstaan.

Nieuwe manieren om duurzame winsten te maken

Het JOSEFIN initiatief – kleine ondernemingen helpen vaste voet aan de grond te krijgen

JOSEFIN – innovatieve methodes voor risicobeoordeling gebruiken in het belang van investeerders en MKB's. Naast het ontwikkelen van technieken voor risicobeoordeling, biedt een nieuw transnationaal fonds investeerders de nodige garanties om hun steun te bevorderen, en maakt het de handel in de regio internationaler. Het JOSEFIN-partnerschap ontvangt aanvragen van MKB's om hen te helpen innovatieve projecten te bevorderen en nieuwe activiteiten in het buitenland te ontwikkelen.

"Een IT-bedrijf in Berlijn, Condat AG, liet zien hoe nuttig het JOSEFIN-initiatief kan zijn", aldus Torsten Mehlhorn, projectmanager van de Investitionsbank Berlin. "Wij werkten met dit bedrijf samen om een geschikte financiering en technische ondersteuning uit te werken die in China markten voor hun IT-systemen openden. Daarbij maakten wij kennis met talloze vormen van praktische bedrijfssteuning die we sindsdien in JOSEFIN hebben opgenomen."

Service op maat van bedrijven

JOSEFIN biedt MKB's specifieke begeleiding tijdens de planning van hun internationale samenwerking en bij hun aanvragen voor steun. Zodra dit in orde is, zorgt JOSEFIN ervoor dat de financiële middelen gemakkelijker beschikbaar worden gesteld door het transnationale garantiefonds, geruggensteund door een Europees overbruggingskrediet. De risico's voor de bedrijven en banken worden aanzienlijk gereduceerd door dit solide risicodelingsmodel. In elke fase is gespecialiseerde kennis beschikbaar over hoe bedrijven in deze unieke regio kunnen bloeien en hun succes via internationale projecten kunnen uitbouwen.

Financiële slagkracht voor MKB's

JOSEFIN komt op voor de noden van MKB's omdat zij sterk zijn in het flexibel en innovatief omgaan met nieuwe bedrijfskansen. Door de extra steun kunnen zij hun lokale markt overstijgen en hun ideeën vormgeven in internationale samenwerkingsverbanden waarvan het succes ten goede komt aan de ruimere regio.

De regio beter toegankelijk maken

Sommige projecten concentreren zich op de vraag hoe de regio beter toegankelijk kan worden voor ondernemers van buiten het Oostzeegebied en hoe dezen kunnen worden aangemoedigd om over een groter gebied te reizen en zaken te doen. De regio op deze manier ontsluiten, heeft onmiddellijk bedrijfsvoordelen maar ook op langere termijn door maatschappelijke integratie.

COHIBA – WERKEN AAN METHODEN OM DE INSTROOM VAN SCHADELIJKE STOFFEN IN DE OOSTZEE VAST TE STELLEN EN TE BEHEERSEN

In het laboratorium doven de lichtgevende bacteriën snel uit en vormen zo een natuurlijke lichtmeter die aangeeft in welke mate het omringende water vervuild is. Een eenvoudige en duidelijke indicatie dat het voor het welzijn van de Oostzee, de diersoorten die er leven en de mensen die ze gebruiken, cruciaal is vast te stellen welke chemische stoffen er waar en in welke omvang worden geloosd.

Dat is precies de opzet van COHIBA. Panorama reist naar Helsinki en praat er met de oprichters van het project, wetenschappers en managers om te weten te komen wat COHIBA doet om gevaarlijke stoffen in het Oostzeegebied onder controle te krijgen.

Van januari 2009 tot januari 2021 ontvangt COHIBA (de controleorganisatie voor gevaarlijke stoffen in het Oostzeegebied):

- € 3,8 miljoen van de programmafondsen voor het Oostzeegebied
 - € 1,1 miljoen van deelnemende landen
- Dit geeft een **totaal** van € 4,9 miljoen

Hebt u een waterdichte jas? U zult ook ongetwijfeld wel brandvertragende meubelen bezitten. Chemische stoffen spelen een complexe rol in ons leven – gaande van gewoon nuttig tot absoluut levensreddend. Kijk even rond in uw woning en u ziet meteen bekledingen, reinigingsmiddelen, medicatie – toepassingen gaande van deodorants tot de meststoffen die voor het brood op uw tafel hebben gezorgd – die allemaal uit complexe samenstellingen van chemische stoffen bestaan. Vele komen in het afvalwater terecht, waarvan een deel wordt gezuiverd, maar een nog groter deel niet.

COHIBA kijkt nauwlettend toe op 11 stoffen die voor de Oostzee als topprioriteit voor controle zijn vastgesteld. De hoeveelheden die vrijkomen uit waterzuiveringsinstallaties en de vloeistof die weglekt uit stortplaatsen worden gemeten en er worden proeven verricht om te zien welke effecten deze hebben op het kwetsbare ecosysteem van de Oostzee. Tot deze stoffen behoren enkele van de recentste

verbindingen, maar ook stoffen die projectbeheerders ironisch 'oude vrienden' noemen: kwik en cadmium. Deze levensbelangrijke controle wordt mogelijk gemaakt door regionale EU-financiering.

COHIBA – kennis is de drijvende kracht achter verandering

De controle is niet enkel bedoeld om een momentopname te maken van de huidige toestand, maar kan ook aan de basis liggen van nieuwe beleidsmaatregelen in de landen rond de zee. Gehoopt wordt dat de verzamelde gegevens de basis zullen leggen voor hervormingen inzake het gebruik van chemische stoffen in de industrie, afvalwaterzuivering en aanpassingen van landbouwpraktijken. De informatie zal worden gebruikt om nationale programma's uit te werken en registers aan te leggen, waarbij voor diegenen die de chemische stoffen in kwestie gebruiken, wordt bijgehouden wat hun impact op het milieu is en hoe deze impact kan worden verminderd.

"Noch de overheid, noch het publiek weet genoeg over de controle op chemische stoffen – we moeten de informatie verspreiden", aldus Kaj Forsius, de ontwikkelaar van het project.

Er zijn een aantal modellen opgesteld voor de afvloeiingspatronen van voedingsstoffen, maar er is dringend behoefte aan veel meer informatie over gevaarlijke stoffen. "We moeten meer te weten zien te komen over wat van waar komt en welke gevolgen dit heeft", verklaart Forsius.

In het kader van het actieplan voor de Oostzee van de Helsinki Commissie (HELCOM) om de verontreiniging van de zee drastisch terug te dringen en tegen 2021 een goede ecologische toestand te herstellen, zal COHIBA trachten te bepalen hoe groot het probleem precies is en kostenefficiënte oplossingen te ontwikkelen.

Gevaarlijke stoffen – Waar komen ze vandaan? Waar komen ze terecht? Welke gevolgen hebben ze?

Er zijn ongeveer 200 personen betrokken bij het project, waaronder een aantal wetenschappers die instaan voor het testen en analyseren van de 240 stalen die elk jaar voor COHIBA worden genomen om te worden onderzocht in laboratoria verspreid over de regio.

COHIBA – deel van een geheel

COHIBA werd begin 2009 gelanceerd en is slechts één maatregel om de toestand van de Oostzee en het omliggende gebied te verbeteren.

Het Geïntegreerde Maritieme Beleid van de EU, dat de nadruk legt op maatregelen die rekening houden met het totaalbeeld in plaats van sector per sector te kijken, kwam tot stand in 2008.

Dit wordt aangevuld door de EU-strategie voor het Oostzeegebied uit 2009, die gestuurd wordt door het Directoraat-generaal Regionaal beleid van de Europese Commissie, en die duidelijk aangeeft hoezeer de prioritaire domeinen met elkaar vervlochten zijn.

REACH ten slotte, met de voorschriften van de Europese Commissie inzake de registratie van chemische stoffen, trad in 2007 in werking. Dit zal ook een belangrijke rol spelen bij het terugdringen van de hoeveelheid gevaarlijke chemische stoffen die in het milieu terecht komen.

Een chemicus analyseert één verbinding of groep van verbindingen in alle stalen. De logistiek is complex en de tijdsdruk hoog, want de stalen moeten binnen 24 uur nadat ze genomen zijn in het lab aankomen om te worden gestabiliseerd. Als ze niet onmiddellijk worden verwerkt, beginnen de verbindingen uiteen te vallen.

Een ander probleem is waar de test moet worden uitgevoerd. Het project test water afkomstig van de belangrijkste afvalwaterzuiveringsinstallaties die door het deelnemende land worden voorgesteld. Maar hoe weten we of dit de juiste bron is om op een bepaalde verbinding te controleren? Het is best mogelijk dat de gekozen chemische stof elders wordt gebruikt of in een andere zuiveringsinstallatie wordt verwerkt. Of zoals projectbioloog Tarja Nakari zegt: "Biotests zijn cruciaal. Een chemische stof kan in het milieu aanwezig zijn en toch niet gevonden worden bij chemische analyse van waterstalen. Omgekeerd kan er in waterstalen iets opduiken dat niet voorkomt in het milieu. Biotests zijn dus de proef op de som."

De biologen van COHIBA kijken naar verschillende indicatoren: toxiciteit in vissenlevens, de reactie van lichtgevende bacteriën en vruchtbaarheidscijfers bij verschillende diersoorten. Hormoonontregelaars, bijvoorbeeld chemische stoffen die de vruchtbaarheid aantasten, vormen een bijzonder probleem, net als dioxines, waarvan de concentraties in haring uit de Oostzee de veiligheidsnormen van de EU overschrijden. Er is geen tekort aan stoffen om te analyseren.

Het globale doel is een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de bronnen en bijdrage van de stoffen in kwestie en hun effecten op het Oostzeemilieu. Dit houdt in:

- Vaststellen van de lozingspatronen en toevoerwegen naar het mariene milieu van de Oostzee;
- Opsporen van de belangrijkste bronnen door de beschikbare informatie over gebruikspatronen en lozing te onderzoeken;
- Bestuderen van het verband tussen lozingen en de effecten op het mariene milieu.

Vervuiling kent geen grenzen

Vele landen moeten samenwerken om van COHIBA een succes te maken, aangezien de vervuiling van de Oostzee niet door landen individueel kan worden aangepakt. Maar bestaat de politieke wil wel die daarvoor nodig is? Forsius meent dat de wil er is, maar dat voornamelijk de middelen ontbreken. "Het kost erg veel om verschillende systemen zoals registers in te voeren, en sommige landen rond de Oostzee beschikken maar over een beperkt overheidsorgaan en weinig middelen – voor hen is het niet zo gemakkelijk." Andere landen in de regio slagen er beter in de bronnen en het gebruik van gevaarlijke stoffen vast te stellen en te controleren.

Forsius, die nationale experts ontmoet en lezingen geeft op conferenties, weet dat de kleinere Oostzeestaten zeer graag hulp zouden krijgen. Maar zij gaan gebukt onder vele taken en de huidige financiële toestand vergt ook veel van de schaarse middelen. "Ze hebben almaar minder geld en tegelijkertijd wordt er steeds meer van hen gevraagd", vervolgt hij.

En zelfs als alle Oostzeelanden hun best doen en hun emissies verlagen, moet er over een groter geografisch gebied actie worden ondernomen. "Het helpt niet als we in de Oostzeelanden de perfectie bereiken, dan nog moet er ook buiten het zeegebied iets gebeuren." 40 % van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht die de zee vervuilen, komen overgewaaid uit landen ver buiten het Oostzeegebied, zoals het VK.

HELCOM – het Verdrag ter bescherming van het mariene milieu in het Oostzeegebied

In 1974 ondertekenden verschillende landen rond de Oostzee het Verdrag van Helsinki, dat in 1992 werd bijgewerkt toen een nieuw Verdrag werd ondertekend om in te spelen op veranderende milieuprincipes en –ontwikkelingen in de geopolitieke omgeving.

De organisatie coördineert de regionale controle en geeft wetenschappelijke beoordelingen over de toestand van verschillende elementen die het welzijn van de zee bepalen, zoals door alle betrokken landen werd overeengekomen. Als beleidsvormer voor het milieu, ontwikkelt HELCOM gemeenschappelijke doelstellingen en acties.

Het bestuursorgaan van het verdrag, de Helsinki Commissie (HELCOM), bestaat uit Denemarken, Estland, de Europese Gemeenschap, Finland, Duitsland, Letland, Litouwen, Polen, Rusland en Zweden.

Wat werd er tot dusver bereikt?

Zoals was overeengekomen, heeft HELCOM de controleprogramma's in de regio geharmoniseerd, zodat de landen die het verdrag ondertekenden kunnen volgen wat er in de hele zee gebeurt. Aan de hand van de gegevens zijn er stappen ondernomen om de toevoer van nutriënten en gevaarlijke stoffen en een aantal van de negatieve gevolgen van de scheepvaart te reduceren. HELCOM biedt ook een forum voor specialisten om samen te werken op terreinen zoals een goede voorbereiding en een snelle reactie op rampen.

Het netwerk van beschermde gebieden dat werd opgezet in de Oostzee, was belangrijk voor de verbetering van de situatie voor diersoorten zoals de zeearend, aalscholver, Baltische wilde zalm en zeehonden in de noordelijke delen van de zee.

Het screeningproject van HELCOM voor de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen die in de zee zelf terechtkomen, startte in 2008. Dit project wordt gefinancierd door de Noordse Ministerraad. Het analyseert vis- en zeewaterstalen en vormt zo een aanvulling op het werk van COHIBA, dat bij afvalwaterbronnen screent op chemische stoffen die doorsijpelen in het milieu.

Het actieplan van HELCOM, dat reeds door alle landen werd goedgekeurd, wordt opgenomen in de Oostzeestrategie om de milieudoelstellingen te bevorderen.

In deze rubriek reageert Panorama op uw bezorgdheden en vragen over praktische projectkwesties en eventuele andere vragen die u instuurt. Stuur deze naar: regio-panorama@ec.europa.eu

De bevolking is uitgebreid geraadpleegd over de Oostzeestrategie. Hier enkele reacties die we hoorden.

"Naast de klassieke infrastructuur, is de ontwikkeling van ICT-infrastructuur in de regio van vitaal belang. Er zijn gecoördineerde maatregelen nodig om gemeenschappelijke normen te ontwikkelen, bv. elektronische identificatie. Wij gaan ervan uit dat de ontwikkeling van grensoverschrijdende e-services leidt tot het openstellen van de dienstensector voor concurrentie tussen lidstaten, en dat die tegelijk een belangrijke motor wordt voor economische en sociale integratie van het Oostzeegebied."

Vereniging van Estse steden

De leiders van lokale en regionale projecten moeten worden aangemoedigd gebruik te maken van verschillende financieringsbronnen zoals de Jaspers-, Jeremie- en Jessicafondsen om ervoor te zorgen dat de strategie een voorbeeld wordt van hoe een macroregio kan worden ontwikkeld. De EU-Commissie moet zeker in het begin een zeer belangrijke rol spelen om de strategie op gang te brengen en de financiering en uitvoering ervan veilig te stellen."

De Vereniging van Finse lokale en regionale autoriteiten

"We zijn ook verheugd dat de Oostzeestrategie is geplanned met nauwkeurig omschreven acties, verwachte resultaten, aanduiding van de actoren die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en een tijdschema. Dit zorgt voor een concreet en resultaatgericht proces. Het Öresund Comité vertegenwoordigt het lokale en regionale bestuursniveau en heeft bevoegdheden om reële bijdragen te leveren om de strategie uit te voeren."

Öresund Comité, Denemarken

"Het NSPA-netwerk is blij met de EU-strategie voor het Oostzeegebied en zou graag de rol van de noordelijke gebieden binnen de ruimere context van het Oostzeegebied benadrukken. Vaak worden zij slechts als afgelegen gebieden met een lage bevolkingsdichtheid gezien, maar in feite zijn deze regio's belangrijke leveranciers van mineralen en natuurlijke rijkdommen. Ze hebben een sterke innovatiecapaciteit en kennisbasis die de economische groei in het Oostzeegebied bevorderen. Zij fungeren als een belangrijke schakel tussen de EU en Rusland en bieden eerstelijnservaringen met en -oplossingen voor de grote uitdagingen waar het Oostzeegebied en Europa in zijn geheel voor staan, zoals vergrijzing van de bevolking, klimaatverandering en globalisering.

Een evenwichtige ontwikkeling van het Oostzeegebied mag zich niet enkel toespitsen op het hoofdbekken van de Oostzee. Daarom beklemtoont het NSPA-netwerk het belang van de meest noordelijk gelegen delen van het Oostzeegebied in de strategie, en de noodzaak om de meerwaarde te zien en de talloze mogelijkheden die deze noordelijke EU-regio's het Oostzeegebied en Europa in zijn geheel kunnen bieden. Een evenwichtig Oostzeegebied kan niet zonder een sterk Noorden."

Noordelijke dunbevolkte gebieden (NSPA – Northern Sparsely Populated Areas)

Deze groep staat voor nauwe samenwerking tussen de vier meest noordelijke districten van Zweden (Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland), de zeven meest noordelijke en meest oostelijke regio's van Finland (Lapland, Oulu Regio, Centraal-Ostrobothnia, Kainuu, Noord-Karelië, Noord-Savo en Zuid-Savo) en het noorden van Noorwegen (Finnmark, Troms en Nordland)

Oostzee 2020 is ervan overtuigd dat de Strategie voor het Oostzeegebied (verderop de strategie genoemd) een unieke kans biedt om de initiatieven van het Actieplan voor de Oostzee (BSAP - Baltic Sea Action Plan) van HELCOM krachtig uit te bouwen. Daarom benadrukken wij dat het van het grootste belang is het BSAP op te nemen in de Strategie voor het Oostzeegebied. Ons voornaamste argument is dat de strategie een EU-initiatief is dat hopelijk de uitvoeringsmechanismen kan versterken en het bestuur kan verbeteren. Het initiatief en de acties zullen sterke politieke ruggensteun krijgen wanneer ze worden goedgekeurd door de Raad.

Een doortastende uitvoering van maatregelen kan de schade doeltreffend beperken, vooral de schade door eutrofiëring en overbevissing, maar ook door gevaarlijke stoffen en ingeweken dier- en plantensoorten. Het is van cruciaal belang dat de strategie niet alleen duidelijk maatregelen vastlegt, maar ook verantwoordelijke autoriteiten en instellingen aanwijst die de bevoegd zullen zijn om de implementatie te controleren en te garanderen. Alleen dan kunnen we trachten een van de belangrijkste doelen van het BSAP waar te maken: "een Oostzee zonder eutrofiëring"

Oostzee 2020 – een stichting die concrete en actieve maatregelen wil stimuleren die het leefmilieu van de Oostzee verbeteren

SAMENWERKEN

VOOR HET OOSTZEEGEBIED

Steun voor de ontwikkeling van de strategie komt uit verschillende hoeken, waarbij talloze organisaties, zoals ngo's, organisaties die bedrijfs- en werknemersgroepen vertegenwoordigen en openbare instellingen, actieve belangen hebben in de regio. De Oostzeestrategie wordt gezien als een innovatieve aanpak voor een gebied met zijn specifieke problemen én mogelijkheden. Zij maakt het mogelijk een idee te krijgen van hoe elke kwestie moet worden aangepakt, rekening houdend met de gevolgen daarvan voor andere kwesties, en in te zien dat dit het best op regionaal niveau wordt gedaan.

Bij het **Directoraat-generaal Maritieme Zaken en Visserij**

ligt de klemtoon op de ontwikkeling van duurzame maritieme activiteiten binnen en buiten de Europese wateren. Het Geïntegreerde Maritieme Beleid, dat in 2007 werd gelanceerd, sluit naadloos aan bij de Oostzeestrategie, aangezien beide inzien dat de beleidslijnen die ze voorstellen plaatsgebonden moeten zijn en ze beiden rekening houden met het domino-effect dat de ene factor heeft op de andere.

Het besef dat terreinen zoals toerisme of offshore energieproductie niet als afzonderlijke elementen kunnen worden benaderd, is erg belangrijk voor de Oostzee met haar vele mariene activiteiten. Een druk bevaren internationale zeeroute, een kwetsbaar ecosysteem, de vindplaats van energiebronnen en het effect van vervuilende stoffen zijn maar enkele van de elementen die onlosmakelijk met elkaar verweven zijn.

Aangezien veel van de vraagstukken die aan bod komen in de strategie voor de regio met de zee te maken hebben, staat het DG Maritieme Zaken en Visserij volledig achter het idee van een veelomvattende strategie en heeft het vijf kerndomeinen aangewezen die bijzondere aandacht verdienen.

Maritieme bewaking

Vijftien procent van alle vracht ter wereld wordt op de Oostzee vervoerd en dit cijfer zal tegen 2015 nog verdubbelen. Deze vracht omvat gevaarlijke stoffen zoals olie, zodat veiligheid hoog op de agenda moet staan. Maritieme bewaking is ook belangrijk voor de visserij, grens- en douanecontrole en misdadaapreventie. Het Directoraat is bereid een pilootproject te financieren dat de

grensoverschrijdende samenwerking en de uitwisseling van informatie tussen maritieme bewakingsystemen bevordert. Het wil ook een officiële veiligheidsbeoordeling van het Oostzeegebied in het leven roepen om een duidelijk beeld te krijgen van de omvang van het probleem.

Maritieme ruimtelijke ordening

Zo veel verlangens, zo'n klein gebied: het lijkt wel of iedereen aanspraak maakt op de zee. Als milieudoelstellingen moeten worden gehaald en diersoorten en levensonderhoudende ecologische processen en diensten moeten worden beschermd terwijl de economie groeit, moeten de mensen weten welke zones ze moeten beschermen, welke moeten worden gereserveerd voor windmolens, welke voor zeevaartroutes enzovoort. Voor dit alles is een totaalbeeld van de ruimtelijke ordening nodig, moet in kaart worden gebracht wat waar moet gebeuren.

Schone zeevaart

Hoewel maritiem transport goed is voor ruim 90 % van de Europese handel en het een schone manier is om producten van a naar b te brengen als we kijken naar de emissie per ton vracht, laat een blik op het totale milieueffect dat wordt veroorzaakt door afvalwater, industriële reinigingsmiddelen en het effect op de luchtkwaliteit zien dat de maritieme transportsector zijn manier van werken moet bijsturen. Het onderwerp van een schone zeevaart wordt dus toegejuicht als verzameling van een aantal maatregelen, zoals het gebruik van walstroom in alle belangrijke Baltische havens.

Duurzame visserij

Het is onmiskenbaar dat de visbestanden nog steeds een bron van bezorgdheid zijn, hoewel sommige ondertussen aan het herstellen zijn. Er is meer samenwerking tussen de landen rond de Oostzee nodig om de tekortkomingen van het huidige gemeenschappelijke visserijbeleid aan te pakken en om de juiste weg te tonen bij de hervorming van het beleid.

Maritieme bedrijvengroepen

De Europese maritieme bedrijven doen het goed en er is nog groei ruimte voor de sector. Door zich te verenigen en te netwerken, kunnen bedrijvengroepen het nog beter doen. Dit is vooral belangrijk in het Oostzeegebied, waar de markten klein zijn en er een mix van verschillende activiteiten is. Door deze groepen te versterken, zal de economie van de regio erop vooruitgaan, met indirecte gunstige gevolgen voor de EU in haar geheel.

Het **Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC)** vertegenwoordigt belangengroepen zoals ngo's, werkgeversorganisaties en groepen die werknemers vertegenwoordigen, en geeft hen een stem waarmee ze de grotere Europese instellingen kunnen aanspreken. Hun voornaamste streefdoel voor de regio is de toekomstige welvaart voor het Oostzeegebied, ervan uitgaand dat het milieu een hoge prioriteit is.

Hinderpalen die de regio beknotten, moeten worden weggenomen – de negen landen rond de zee gebruiken acht verschillende munteenheden; bureaucratie zoals de eisen voor vergunningen hinderen het vrije verkeer van arbeiders en dienstverlening; universiteiten en onderzoeksorganisaties in de regio zouden voordeel kunnen halen uit nauwere samenwerking.

De Dienstenrichtlijn, die streeft naar gelijke spelregels voor bedrijven die grensoverschrijdend opereren, zou tegen eind 2009 in heel de EU van kracht moeten zijn en het EESC denkt dat een doorgedreven toepassing ervan bevorderlijk is voor de welvaart van de regio. Het Comité is blij met de steun van de strategie voor het terugdringen van de bureaucratie en met de nadruk die hij legt op sterkere banden tussen onderzoeksinstanties. Maar het EESC is ook bezorgd omdat de strategie niet gepaard gaat met extra financiële middelen. De regionale fondsen voor de prioriteiten van de Oostzee zijn omvangrijk, maar moeten proportioneel worden aangevuld door de nationale overheden. Het Comité vreest dat de landen die de EU-investeringen het meest nodig hebben, niet in staat zullen zijn hun deel bij te dragen.

Een van de grootste bedreigingen voor de Oostzee is de eutrofiëring – overtollige meststoffen uit de landbouw en ongezuiverd afvalwater die in het zee terecht komen, waar ze een extreme algengroei veroorzaken die de zuurstof uit het water haalt en de diersoorten in het getroffen gebied doodt. Het **Wereldnatuurfonds (WNF)** is ervan overtuigd dat een geïntegreerde benadering voor het beheer van de zee en haar gebruik door de mens, de enige juiste weg is. Zo komt het probleem van eutrofiëring op het bureau van de ministers van leefmilieu terecht, terwijl de landbouw het vooral veroorzaakt. Dit is maar één voorbeeld van hoe verschillende ministeries en bestuursniveaus moeten samenwerken.

Het WNF verheugt zich erover dat zowel de Oostzeestrategie als het Geïntegreerde Maritieme Beleid de nadruk leggen op samenwerking tussen sectoren. Het WNF beschrijft een brede waaier van verschillende sectoren die allemaal gebruik willen maken van de zee, van onderzeese kabels tot toerisme. Elk hiervan wordt op verschillende niveaus gecontroleerd – nationaal, regionaal, EU of mondiaal. Geen enkele organisatie is gemachtigd het hele plaatje te beheren en de druk op de zee neemt almaar toe. Daarom is het WNF blij met het standpunt van de strategie

dat de Oostzee een regionale aangelegenheid is en dat elke prioriteit verbonden is met de andere.

Maar de groep geeft ook een waarschuwing: bij het beheren van de zee is het van wezenlijk belang te aanvaarden dat men niet meer van de zee mag vragen dan deze duurzaam kan leveren. Vroeger werd het milieueffect van elke sector afzonderlijk bekeken. Het WNF betoogt dat deze benadering het totaalbeeld niet ziet – dat alle activiteiten en effecten samen moeten worden gemeten en actie moet worden ondernomen in het besef dat elke sector in een groter beeld moet worden gekaderd. Dit leidt tot wat volgens de groep een cruciale maatregel zou moeten zijn: maritieme ruimtelijke ordening, die laat zien hoe alle gebruikers de zee gelijktijdig gebruiken en zouden moeten gebruiken op basis van de mogelijkheden en beperkingen van het ecosysteem.

Links naar de Europese Commissie:

Strategie van de Europese Unie voor het Oostzeegebied
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

Beleid inzake de Noordelijke Dimensie
http://ec.europa.eu/external_relations/north_dim/index_en.htm

Europees nabuurschaps- en partnerschapsinstrument (ENPI) voor grensoverschrijdende samenwerking met Rusland
http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/index_en.htm

Directoraat-Generaal Maritieme Zaken en Visserij
http://ec.europa.eu/dgs/ fisheries/index_nl.htm

Links naar projecten/organisaties uit dit nummer:

HELCOM
<http://www.helcom.fi/>

JOSEFIN
<http://www.josefin-org.eu/>

COHIBA
http://meeting.helcom.fi/c/document_library/get_file?folderId=89317&name=DLFE-33722.pdf
http://www.helcom.fi/projects/on_going/en_GB/cohiba/

Europees Economisch en Sociaal Comité
<http://eesc.europa.eu/>

Wereldnatuurfonds
<http://www.wwf.org/>

Musikpark Mannheim
<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

Centrum voor nanogeneeskunde, Swansea Universiteit
<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

“Territorial Cohesion under the Looking Glass” auteur:
Prof Andreas Faludi
(Europese Commissie - Regionaal Beleid – Inforegio)
http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Andere nuttige links:

Actoren in het Oostzeegebied
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/pdf/websites.pdf

Baltische portaalsite
<http://www.balticsea.net/>

Baltische milieuatlas (interactief)
<http://maps.grida.no/baltic/>

Raad van Oostzeestaten
<http://www.cbss.st/>

Link naar belangrijke websites voor het volgende nummer:

Klimaatverandering
http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/environment/index_nl.htm

TERRITORIALE COHESIE – DE OORSPRONG VAN HET CONCEPT

Panorama bekijkt interessante onderwerpen met betrekking tot het Regionaal Beleid. In dit nummer bespreken we een recent essay van Andreas Faludi, hoogleraar ruimtelijke beleidsstelsels in Europa aan de Technische Universiteit Delft, over de geschiedenis van Territoriale Cohesie.

Territoriale Cohesie – een waardig streefdoel

Zelfs voor de oorlog lieten planologen in Noordwest-Europa zich inspireren door de Metropolitan parksystemen in de VS, tuinsteden en de zucht naar een Britse groengordel. Na de verwoestende oorlog werd het gebruikelijk dat het beleid werd afgestemd op de regio's. Door nieuwe modellen voor de stadsgroei te ontwikkelen, wilden planologen ook hun woordje meespreken.

Vanaf het begin lagen er twee grondgedachten aan de basis van het Europees Beleid voor Ruimtelijke Ordening/Territoriaal Cohesiebeleid: evenwichtige ontwikkeling en goed territoriaal bestuur – cohesie en coherentie. Dit was gebaseerd op de onderkenning van het effect dat het opheffen van douanegrenzen zou hebben op de economische geografie.

In het Verdrag van Rome verklaarden de landen van de toenmalige Europese Economische Gemeenschap enkel dat ze ernaar uitkeken "de eenheid van hun volkshuishoudingen te versterken en de harmonische ontwikkeling daarvan te bevorderen door het verschil in niveau tussen de gebieden te verminderen en de achterstand van de minder begunstigde gebieden te verkleinen".

Mogelijke definities van Territoriale Cohesie

Territoriale Cohesie verwijst naar een situatie waarbij beleidslijnen die ongelijkheden wegwerken, de concurrentiepositie verbeteren en duurzaamheid bevorderen, meerwaarde verwerven door coherente pakketten te vormen, rekening houdend met de plaats waar zij in werking treden en de specifieke kansen en beperkingen daar, nu en in de toekomst.

Territoriaal Cohesiebeleid verwijst naar maatregelen ter bevordering van goed territoriaal bestuur, met als doel de beschreven coherentie te bereiken. Europees Territoriaal Cohesiebeleid verwijst meer bepaald naar dergelijke maatregelen door de EU-instellingen.

Vanaf de toetreding van het VK, Denemarken en Ierland, veranderde de klemtoon. Het VK kon niet profiteren van het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid, in verhouding tot zijn bijdrage maar had een aantal industriegebieden in verval, zodat een minimalistisch Regionaal Beleid werd voorgesteld, dat de nationale budgetten aanvulde.

Voortbouwen op de oorspronkelijke belangstelling

In 1949 werd de Raad van Europa opgericht. Verwijzend naar de overconcentratie van de bevolking en regionale ongelijkheden, keurde de Raad een resolutie goed die verklaarde dat een 'harmonieuze geografische ontwikkeling' een taak was voor de Europese instellingen, en in 1968 publiceerde een werkgroep een document met als titel 'Regionale planning, een Europees probleem'.

Met het opstellen van een kader van doelstellingen en thema's beschikte de Gemeenschap over een heus programma voor Ruimtelijke Ordening/Territoriale Cohesie, dat meteen de vraag opriep: 'Hoe strookt dit met andere communautaire beleidslijnen?' Een vraag die ook vandaag nog het debat stimuleert.

De rol van Territoriale Cohesie binnen de EU

In de huidige Europese Unie steunen het Europees Parlement, het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité de Territoriale Cohesie. Zij herhalen hun bezorgdheid over een evenwichtige en duurzame ontwikkeling en hun behoefte aan voldoende aandacht voor de regionale en lokale diversiteit en de toegang tot diensten van algemeen economisch belang. Aangezien beter bestuur door samenwerking het beleid efficiënter kan maken, pleiten zij ervoor om van Territoriale Cohesie een doelstelling te maken voor alle EU-beleidslijnen. Voor het Europees Parlement is dit een pijler van het Cohesiebeleid.

"Territorial Cohesion under the Looking Glass"

Auteur: Professor Andreas Faludi

Europese Commissie - Regionaal Beleid – Inforegio

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Nieuwe Commissaris voor Regionaal Beleid

Na het ontslag van Mevr. Danuta Hübner, die voor het Europees Parlement verkozen werd, werd Dhr. Pawel Samecki benoemd tot Europees Commissaris voor Regionaal Beleid. De benoeming van Dhr. Samecki, momenteel lid van de raad van bestuur van de Nationale Bank van Polen, zal gedetailleerd aan bod komen in het volgende nummer van Panorama.

Onze regelmatige update van... In elk nummer onderzoekt Panorama hoe twee projecten zich ontwikkelen vanuit het standpunt van de mensen die ze beheren. We kijken naar de hoogte- en laagtepunten van het beheer van projecten die door EFRO gefinancierd worden. We sporen problemen op en wisselen oplossingen uit.

PROJECT 1

IN MUSIKPARK MANNHEIM

Musikpark, Mannheim – een project dat startende MKB's in de muzieksector een eerste opstapje geeft. Het Musikpark biedt met zijn 4.300 m² ruimte voor een choreografie- en voorstellingsruimte, een workshop, verschillende geluidsstudio's, een tv-studio en een moderne vergaderruimte voor het bespreken van die o zo belangrijke eerste opdracht.

Feiten en cijfers

Onder Doelstelling II zal er net iets meer dan € 5 miljoen worden geïnvesteerd in het Musikpark. De financiering startte in 2004 en loopt 15 jaar.

De economische crisis doorstaan

Terwijl economieën wankelen onder de gevolgen van de crisis, blijft Musikpark niet alleen overeind, maar doet het zelfs beter dan ooit tevoren. Voor het eerst in zijn geschiedenis moet Musikpark een wachtlijst aanleggen voor MKB's die ruimte onder zijn dak willen huren. "We zijn zeer aangenaam verrast", zegt directeur Christian Sommer, tevens contactpersoon voor Panorama. "Er zijn meer mensen die proberen binnen te raken dan er willen vertrekken – dat is heel bemoedigend", vervolgt hij.

Een kweekvijver voor jonge MKB's

Aangezien het park MKB's toegang biedt tot diensten en deze groepeerd voor een efficiëntere marketing, hoeft het niet te verwonderen dat mensen in de rij staan om deel uit te maken van dit succes.

Eerder dit jaar kregen twee MKB's een nieuw 'starterspakket' aangeboden dat hen toegang gaf tot telefoonlijnen en internetverbindingen, en waardoor ze kantoren konden gebruiken tegen een voorkeurtarief, naast gratis marketing en financieel advies. Zij behalen nu het ene succes na het andere. Eén man toert nu met de band die

hij onder zijn hoede heeft en zij schijnen heel wat belangstelling te trekken. De andere is een jonge vrouw die een webpagina voor creatieve diensten heeft ontworpen en haar bedrijfje komt stilaan goed van de grond. "Ze stootte op een probleem met haar internetaanbieder, maar we vonden een nieuwe voor haar en nu loopt alles op wieltjes", verklaart Sommer.

Het jaar evolueert goed voor wie ruimte huurde in het Musikpark. Sommer en zijn team zijn er ook in geslaagd een business angel te vinden die investeringskapitaal beschikbaar stelde – een kantelmoment voor een jonge MKB. "€ 20 000 lijkt misschien niet zoveel, maar voor een jong bedrijf was het veel geld om bijeen te krijgen", aldus Sommer. Contacten leggen die elkaar onderling bevorderen, daar draait het bij het park om, en de jonge onderneming is niet alleen nog altijd actief, maar heeft ook het voordeel dat ze begeleid wordt door een ervaren hand.

De band tussen de diplomaopleiding van PopAkademie Baden-Württemberg en het Musikpark werkt ook heel goed. Vijf afgestudeerden hebben een zaak opgezet in het Musikpark en vier anderen van het conservatorium in Mannheim hebben zich daarbij aangesloten.

Leren het beste te halen uit de beschikbare diensten

Hoewel het project het in essentie heel goed doet, zijn er toch ook enkele minpuntjes. Een boeiende, maar frustrerende factor is de subjectieve beoordeling van de faciliteiten van het park door de gebruiker. Ondanks de brede ervaring van Sommer als muzikant en manager van artiesten, is hij teleurgesteld door de perceptie dat het park niet genoeg doet.

"Zo zal een MKB klagen dat ze onvoldoende hulp hebben gekregen om een investeerder te vinden bijvoorbeeld", legt Sommer uit. "En toch kan ik hun dossier bovenhalen en laten zien wanneer we ze hierover hebben geadviseerd." Op een of andere manier wordt de hulp niet ten volle benut door de MKB's en hebben zij het gevoel dat er iets ontbreekt.

"Dit is echt een interessant fenomeen", zegt Sommer, die hierover twee professoren economische psychologie aansprak, die beiden zodanig geïntrigeerd waren dat ze onderzoek willen verrichten naar dit soort ontevredenheid.

De PopAkademie Baden-Württemberg in Mannheim biedt studenten de mogelijkheid een bachelor in popmuziek te behalen. Er zijn twee mogelijke opleidingen, een 'conservatorium'-benadering voor instrumenten die in de traditionele muziekscholen niet worden aangeboden, of een opleiding management. Jonge afgestudeerden die de stap maken van de opleiding naar het Musikpark, vinden hier een vruchtbare omgeving om te starten. In het volgende nummer zal Panorama de PopAkademie van naderbij bekijken.

Het Musikpark ontgroeien

Hoewel het niet altijd gemakkelijk is om zijn klanten tevreden te houden, heeft Sommer ten minste de voldoening dat hij te maken krijgt met een ander belangrijk, maar positief probleem. "Sommige bedrijven worden te groot. Ze moeten uitbreiden en op zoek gaan naar meer ruimte."

Hoewel er rond het Musikpark nog grond braak ligt, is deze eigendom van de gemeente en die is niet bereid om deze hiervoor aan te wenden. "Een belangrijk doel voor de tweede helft van dit jaar zal zijn de politieke bereidheid te vinden om ruimte te creëren en in te richten voor de bedrijven die ons zijn ontgroeid", aldus Sommer.

PROJECT 2

IN HET CENTRUM VOOR NANOGENEESKUNDE (CNH) AAN DE UNIVERSITEIT VAN SWANSEA

Door de academische wereld, de privésector en het nationale gezondheidssysteem bij elkaar te brengen, tracht het CNH nanotechnologie toe te passen om ziekten op te sporen en een adequate behandeling te vinden.

Feiten en cijfers

Onder de Convergentiedoelstelling wordt iets meer dan € 21 miljoen geïnvesteerd in het Centrum voor nanogeneeskunde. De financiering startte in 2009 en loopt over 5 jaar.

CNH – lokale tewerkstelling stimuleren

Op 9 juni werd een belangrijke stap vooruit gezet toen het project bij zijn officiële bedrijfs lancering toenadering zocht tot lokale MKB's. "We proberen MKB's warm te maken voor spin-offbedrijven", verklaarde Dr. Tim Claypole, lid van het uitvoerend comité en contactpersoon voor Panorama.

Dertig bedrijven woonden de lancering bij en luisterden naar de inleidende spreker, professor Mauro Ferrari, internationaal befaamd om zijn deskundigheid op het vlak van ontwikkeling, verfijning en toepassing van biomedische nanotechnologie.

Het CNH zal niet alleen medische en wetenschappelijke doorbraken forceren, maar ook een zeer welkome stimulans voor de lokale economie betekenen. Verwacht wordt dat het gedurende de volgende vijf jaar zo'n 450 nieuwe jobs zal opleveren voor de regio Swansea Bay. De vestiging op de campus van de Universiteit van Swansea zal een hypermoderne faciliteit zijn die klinici, biowetenschappers, ingenieurs en de industrie bij elkaar brengt.

Het Centrum voor nanogeneeskunde wil steun geven aan zo'n 400 bedrijven – waaronder meer dan 300 kleine en middelgrote bedrijven in Wales, wat voor de regio een flinke stimulans betekent.

Swansea in het centrum van de nanorevolutie

Het werk van het Centrum werd geprezen door Ferrari, die het publiek tijdens de bedrijfs lancering inspireerde met zijn eigen commerciële ervaring met nanotechnologie en nanogeneeskunde.

In zijn inleidende toespraak drong hij er bij de industrie op aan 'buiten het kader' te denken en te kijken naar technologische toepassingen zoals de tweejarige reis naar Mars op het programma van de NASA. De astronauten zullen op de toepassingen van de nanogeneeskunde moeten vertrouwen voor vroegtijdige opsporing en interventie en een gepersonaliseerde geneeskunde.

"Nanotechnologie is nog maar pas van sciencefiction naar wetenschap geëvolueerd, en toch zullen de instrumenten die reeds beschikbaar zijn en nog verder kunnen worden ontwikkeld, de geneeskunde ten goede veranderen", verklaarde Ferrari.

Patiënten en octrooien

Met meer dan 30 Amerikaanse en internationale octrooien achter zijn naam, was Ferrari een goede keuze om de officiële lancering in te leiden. Het aanwenden van de resultaten van innovatief onderzoek voor bedrijfsontwikkeling is, naast de dorst naar kennis, immers een van de voornaamste doelstellingen van het centrum.

Ferrari heeft verschillende bedrijven opgericht en is de wetenschappelijke grondlegger van NanoMedical Systems (NMS) in Austin, Texas en van Leonardo Biosystems. Het was deze ervaring die hij met het publiek deelde om hen te prikkelen nieuwe producten te creëren.

Hij eindigde zijn toespraak door het publiek eraan te herinneren dat nanotechnologie op zich niet genoeg is, maar dat die een "pakket instrumenten aanreikt die moeten worden geïntegreerd in tal van andere disciplines en worden ontwikkeld in samenwerking met de industrie én patiënten".

Andere mijlpalen

Hoewel hij blij is met de lancering, zegt Claypole dat het project op het vlak van overheidssteun geen vooruitgang boekt. "We worstelen met geldstroom", verklaart hij. Door haperingen in de geldstroom kan het Centrum niet steeds de nodige uitrusting aanschaffen.

Hopelijk worden deze problemen opgelost vóór de geplande aanwerving van nieuw personeel dit najaar.

NETWERKINGCONFERENTIE IN VISBY, ZWEDEN. 11–12 JUNI 2009

Het nieuwe gezicht van Europese samenwerking

Er is voor de EU een nieuwe rol weggelegd in het Oostzeegebied, aangezien zij toezicht houdt op een brede waaier van samenwerkingsprojecten tussen veel verschillende landen. De netwerkingconferentie op 11 en 12 juni in Visby, op het Zweedse eiland Gotland, bracht alle belangrijke spelers bij elkaar, van milieuorganisaties tot financiële instellingen. Dit was een kans om een gedetailleerd beeld te krijgen van de eerste projecten binnen de Oostzeestrategie, om de betrokken mensen te ontmoeten en de visie te begrijpen achter de ambitieuze doelstellingen voor de regio.

De EU past in deze regio voor het eerst een strategie toe die eerder op mensen en ideeën steunt dan op budgetten. EU-instanties spelen hierbij een strategische rol, doordat ze naar het grotere plaatje kijken voor de regio en projectleiders uit zeer uiteenlopende domeinen en landen coördineren. Dit is de eerste macroregionale strategie, waar initiatieven die worden gefinancierd door de Structuur- en Cohesiefondsen, worden samengevoegd om een groter effect te sorteren binnen de lidstaten en daarbuiten.

Van goed naar buitengewoon

De regio is rijk aan natuurlijke grondstoffen, uitgebreide bedrijfsmogelijkheden en mensen die open staan voor nieuwe ideeën. Heel wat landen rond de Oostzee delen door hun verleden een aantal gemeenschappelijke thema's en kunnen met vertrouwen uitkijken naar een sterke gemeenschappelijke toekomst. Tegelijk zorgen nationale grenzen en een moeilijk te temmen natuurlijke omgeving voor heel wat praktische problemen. Wat maakt een EU-strategie dus tot de aangewezen weg?

Projecten worden gegroepeerd onder de vier grote doelstellingen: het milieu verbeteren, de welvaart bevorderen, de toegankelijkheid verbeteren en hogere veiligheidsnormen ontwikkelen. Er lopen reeds een 80-tal modelprojecten, met gedetailleerde bedrijfsplannen en uitgebreide steun van beheersautoriteiten die deskundig zijn op deze terreinen. De conferentie in Visby was een gelegenheid om deze projecten onder de aandacht te brengen en om de gezichten te zien die achter de namen schuilgaan. Zelfs in dit vroege stadium was het duidelijk hoe de strategie de openheid tussen verschillende landen bevorderde en een gevoel van verbondenheid creëerde door het realiseren van belangrijke verbeteringen voor de regio.

EU-sprekers brengen het beleid tot leven

Inleidende sprekers van het Directoraat-generaal Regionaal beleid toonden aan hoe EU-expertise en goed bestuur de wereld

van heel de regio kunnen verenigen en nieuwe welvaart kunnen opleveren door samen te werken. Dirk Ahner, directeur-generaal van DG Regionaal beleid, herinnerde de afgevaardigden eraan dat de strategie een nieuwe dimensie toevoegt aan het cohesiebeleid van de EU, waarbij een krachtige synergie wordt opgewekt tussen bestaande projecten die steun krijgen van de Structuur- en Cohesiefondsen.

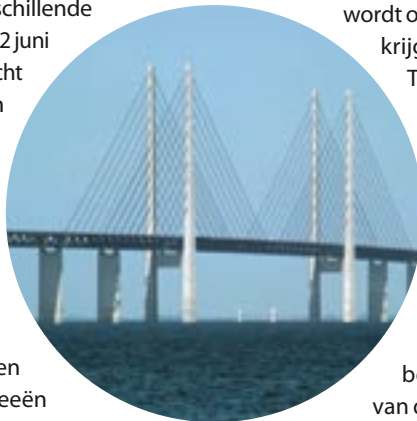
Terwijl zij gestaag doorwerken aan hun eigen bedrijfsprojecten, kunnen zij erop vertrouwen dat ze deel uitmaken van een veel groter geheel, waar de bestaande financiële middelen beter renderen en nieuwe voordelen opleveren voor de lokale bevolking.

Rolandas Kriščiūnas, Staatssecretaris van het Litouwse Ministerie van Financiën, toonde aan hoe de organisaties die als beheersautoriteiten fungeren, een solide staat van dienst kunnen voorleggen inzake begeleiding en advies over efficiënte planning, financieel en projectbeheer. Zij zorgen ervoor dat discussies in goede banen worden geleid en helpen projectpartners goede netwerken uit te bouwen en één lijn te trekken. Hun ervaring garandeert de beste aanpak voor de financiering van nieuwe projecten, maar ze geven ook advies over doeltreffende bedrijfsprocedures en houden zich op de hoogte van legislatieve ontwikkelingen.

Andere sprekers van de Commissie schetsten de boeiende projecten die reeds lopen, gaande van maritieme bewaking tot de ontwikkeling van efficiëntere brandstoffen. Op de conferentie waren tentoonstellingen rond projecten te zien en ze werd bijgewoond door afgevaardigden van enkele van de projecten. De deelnemers konden rechtstreeks contacten leggen, wat vaak de vruchtbaarste kant is van een conferentie. Voorts werd er inzicht gegeven in hoe EU-betrokkenheid bij regionale programma's verschillende nationaliteiten in staat stelt samen te werken en hun projecten naar een hoger niveau te tillen.

Workshops laten zien hoe ver samenwerking kan gaan

Na de belangrijkste principes van de strategie, richtten de afgevaardigden hun aandacht op de details van de vorderingen die tot nog toe werden gemaakt. Op dag twee van de conferentie zetten vier workshops projectleiders in het voetlicht, die uitlegden hoe hun teams nieuwe voordelen realiseerden. In Polen bijvoorbeeld levert de Technische Universiteit nieuwe expertise inzake bouwprojecten en regionale planning, met de hulp

van experts uit Duitsland. In Litouwen worden de investeringen in het wegennet beheerd door het Ministerie van Financiën in Letland. Zweedse milieutechnologie wordt gebruikt om het afvalbeheer in Litouwen te verbeteren, terwijl ontwikkelingen op het vlak van energie-efficiënte brandstoffen in Zweden profiteren van samenwerking met Finland.

EU – mentor in plaats van regelaar

De verscheidenheid aan internationale partners en expertiseterreinen die naar elkaar toe worden getrokken door een gemeenschappelijke passie voor de regio, versterkt de boodschap dat dit een strategie is in plaats van een programma. De EU-autoriteiten staan niet rechtstreeks aan het stuur van

het budget of de wetgeving, maar zijn eerder een katalysator voor nieuw te smeden allianties, zelfs tussen niet voor de hand liggende partners. Bedrijven, universiteiten, organisaties en overheidsinstanties passen hun gespecialiseerde vaardigheden reeds toe en de EU kan de rol van mentor spelen, waardoor meer toegevoegde waarde wordt gecreëerd voor elke euro overheidsgeld die wordt besteed.

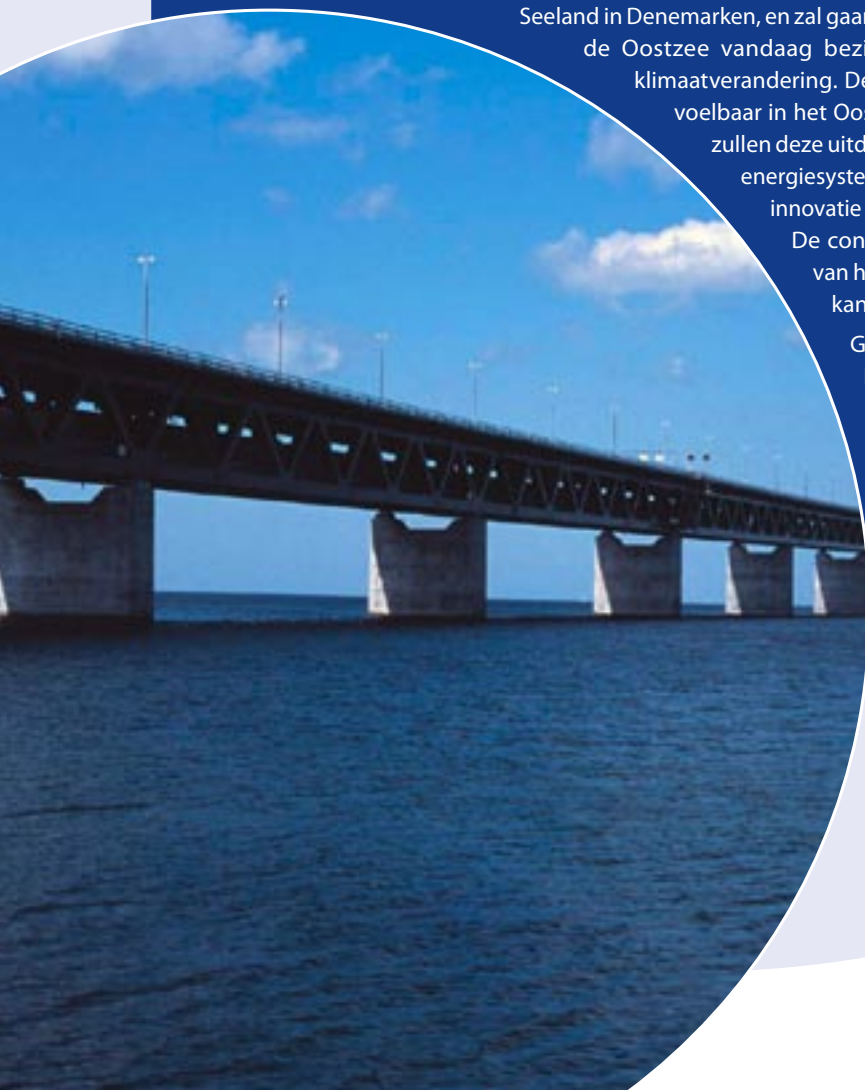
Deze nieuwe aanpak voor de samenwerking tussen de lidstaten en Rusland kan met elk nieuw project dat wordt voltooid alleen maar in kracht en doeltreffendheid toenemen. Visby luidde het begin in van de Oostzeestrategie, plakte gezichten op namen en bakende het terrein af voor het werk dat voor ons ligt.

Het Samenwerkingsverband van de Oostzeestaten (BSSSC) – 17de jaarlijkse conferentie

Het BSSSC is een politiek netwerk dat regionale autoriteiten uit de 10 staten rond de Oostzee verzamelt, op een ogenblik dat de regio's in dit gebied effectief kunnen wegen op het beleid dat op nationaal en EU-niveau wordt gemaakt. Een belangrijke taak is de steun die het geeft aan de Lissabonagenda voor groei en banen, door nauwe samenwerking met andere pan-Baltische organisaties zoals de Unie van Baltische Steden, het Baltisch Ontwikkelingsforum en de Vereniging van de Baltische Kamers van Koophandel.

De 17de jaarlijkse conferentie van het netwerk wordt gehouden van 13 tot 15 oktober in de regio Seeland in Denemarken, en zal gaan over de twee grote vraagstukken die de landen rond de Oostzee vandaag bezighouden: de EU-strategie voor de regio en de klimaatverandering. De gevolgen van de klimaatverandering zijn nu reeds voelbaar in het Oostzeegebied en de bij het BSSSC aangesloten regio's zullen deze uitdaging aangaan door initiatieven inzake hernieuwbare energiesystemen, energiezuinig openbaar vervoer, klimaatgerichte innovatie en regionale klimaatplanning te herzien en te lanceren. De conferentie van 2009 zal concrete voorbeelden geven van hoe de ontwikkeling in een klimaatvriendelijke richting kan worden gestuurd.

Gelijktijdig met deze conferentie loopt in Roskilde, Denemarken, de Youth Event on Sustainable Societies (Jongerenbijeenkomst rond Duurzame Samenlevingen). Vijftig jonge mensen zullen hier samenkomen om te debatteren over verschillende aspecten van duurzaamheid, en zullen zich vervolgens op de 14de aansluiten bij de hoofdconferentie. Er is een debat tussen drie jongeren en drie politici gepland.

VORIG NUMMER

Het vorige nummer van Panorama ging over het Jaar van creativiteit en innovatie, zoals 2009 werd aangeduid. De uitdagingen van dit jaar zijn onder andere hoe we creativiteit en zijn effecten op een samenleving kunnen meten en hoe we innovatie in zijn breedste betekenis kunnen bevorderen – uit het laboratorium treden en kijken hoe creatief denken tot innovatie leidt. In de hele EU hanteren landen een creatieve aanpak om het Jaar en zijn doelstellingen te promoten: innovatielessen voor Hongaarse middelbare scholieren; open tuinen in Polen om erfgoed en leefmilieu onder de aandacht te brengen; een Spaans-Frans seminarie over innovatie met steun van de structuurfondsen, om er maar enkele te noemen. Innovatie zal ook een belangrijke rol spelen tijdens de jaarlijkse Europese week van de regio's en steden (5 – 9 oktober 2009): "Innovatie in Europa's regio's en steden" zal dit jaar een van de vier hoofdthema's van de Open dagen zijn: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/themes.cfm?sub=1&nmenu=2000

VOLGEND NUMMER

Het volgende nummer van Panorama zal gaan over de klimaatverandering – ongetwijfeld de grootste uitdaging waar we momenteel voor staan. De EU keurde in december 2008 een geïntegreerd beleid inzake energie en klimaatverandering goed, met ambitieuze streefdoelen voor 2020. Ze hoopt daarmee Europa op het juiste spoor te zetten – naar een duurzame toekomst met een koolstofarme, energiezuinige economie – door de broeikasgassen met 20 % te verminderen (30 % als er internationale overeenstemming wordt bereikt), het energieverbruik met 20 % te verlagen door een hogere energie-efficiëntie, en door 20 % van onze energiebehoefte uit hernieuwbare bronnen te halen. Panorama zal nagaan hoe het Cohesiebeleid van de EU bijdraagt tot de verwezenlijking van deze ambitieuze doelen. Van zonnepanelen op het Franse eiland Réunion tot de plannen van Burgenland (Oostenrijk) voor energieonafhankelijkheid, Panorama gaat op zoek naar wat regio's in de EU doen om de klimaatverandering te vertragen en de effecten te verminderen.

DATA	EVENEMENT	PLAATS
31 augustus- 1 september 2009	18 ^e Parlementaire Conferentie van de Oostzee http://www.baltasam.org/	Nyborg (DK)
14-15 september 2009	Europese steden en de wereldwijde klimaatuitdaging http://www.se2009.eu/en	Stockholm (SE)
17-18 september 2009	Ministeriële bijeenkomst over de Strategie van de EU voor het Oostzeegebied, georganiseerd door het Zweedse EU-voorzitterschap http://www.se2009.eu/	Stockholm (SE)
24 september 2009	Territoriale samenwerking en territoriale cohesie http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Brussel (BE)
29 september 2009	Hoe draagt het cohesiebeleid bij aan de plattelandontwikkeling? http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Brussel (BE)
5-6 oktober 2009	11 ^e Top van het Forum voor de ontwikkeling van het Oostzeegebied, georganiseerd in samenwerking met het Zweedse EU-voorzitterschap http://www.bdforum.org/	Stockholm (SE)
5-8 oktober 2009	Open dagen – Europese week van regio's en steden: Global challenges, European responses http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Brussel (BE)
13-15 oktober 2009	Subregionale samenwerkingsverband van de Oostzeestaten (BSSSC) Jaarlijkse conferentie http://www.bsssc.com/	Seeland (DK)
30 nov – 1 dec 2009	Nieuwe methodes voor de evaluatie van het Cohesiebeleid: verbeteren van de evaluatiemethodes http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/evaluation2009/index_en.htm	Warschau (PL)
10-11 december 2009	Conferentie over het Cohesiebeleid en Territoriale ontwikkeling: Gebruikmaken van het territoriale potentieel! http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/12?tab=1	Kiruna (SE)
3 maart 2010	Vijfde conferentie over het HELCOM Actieplan voor de Oostzee voor belanghebbenden http://www.helcom.fi/	Helsinki (FI)

Programma van belangrijke gebeurtenissen inzake regionaal beleid op:
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

LAAT UW STEM HOREN

Panorama is blij met uw opmerkingen en vragen. Het onderwerp van het volgende nummer is de **klimaatverandering**, een van de grootste uitdagingen waar we vandaag voor staan. Wat doet de EU om schadelijke emissies te beperken? Hoe draagt het Cohesiebeleid bij om hun effecten te verminderen? Laat ons weten hoe uw programma's het verschil maken in uw regio.

Panorama nodigt u ook uit vragen te stellen over praktische projectkwesties en het beleid. Wij selecteren dan een aantal van uw opmerkingen en vragen en leggen ze voor aan specialisten terzake in onze nieuwe rubriek 'Probleemherkenning'.

Aarzel dus niet als u iets te zeggen hebt. Stel uw vraag of geef uw mening op regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-09-030-NL-C

ISSN 1725-8146

© Europese Unie, 2009
Overneming met bronvermelding toegestaan.

Printed in Belgium

BUREAU VOOR PUBLICATIES VAN DE EUROPESE UNIE
L-2985 Luxembourg

Europese Commissie, Directoraat-generaal Regionaal beleid
Eenheid B.1 — Communicatie, informatie en betrekkingen met andere landen
Raphaël Goulet
Tervurenlaan 41, B-1040 Brussel
Fax (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_nl.htm

■ Publicatiebureau